

Trips: Trips - 21

HS L 179:76a

National Library
of Sweden

Dag Hammarskjöld's saml.

Sec. Gen's trip to Copenhagen - St. Helen - Geneva

- Panama 1959

May 4

- Inviqning av Internationella studenthuset i Lund
- Anförande av D.M. vid Lunds Universitet.

PROGRAM

vid

invigningen av

INTERNATIONELLA STUDENTHUSET

i Lund

15.45 Konsert av Akademimusiccorpset Bleckhornen

16.10 Hälsningsanförande av professor Olle Olsson
Invigning förrättas av generalsekreterare
Dag Hammarskjöld
Uppvaktning från utländska studenter
Visning

17.00—

17.30 Bussar avgår till Akademiska Föreningen

17.30 Party på Akademiska Föreningens stora sal

Sång av Studentsångföreningen

Tal av professor Olle Olsson

Tal av stadsfogde Gillis Björck

Tal av fil. mag. Lennart Wedberg

Sång av Studentsångföreningen

Tal av rector magnificus professor

Philip Sandblom

Tal av studentkårens ordf. jur. stud.

Sören Mannheimer

Tal av stadsfullmäktiges ordf. landstingsman

Torsten Andréé

1600-talsdanser, instuderade under ledning av
musikdir. Karin Lindgren och utförda av elever
från folkskoleseminariet i Lund

Tal av byggmästare Harry Karlsson

Tal av guvernören i Rotary Internationals

distrikt 139 länsjägmästare Wilhelm Ros

Sång av Studentsångföreningen

Tal av generalsekreterare Dag Hammarskjöld

Tacktal av professor Olle Olsson samt

överlämnande av minnesgåva

Sång av Studentsångföreningen

Invigningen av Internationella studenthuset i Lund den 4 maj 1959.

Så har Internationella studenthuset i Lund invigts. Det är inte helt färdigt ännu, restauranten och samlingsalen väntar ännu på sin fullbordan, men inom kort står även dessa utrymmen klara att tjäna sitt ändamål. Invånarna i de fem byggnadskroppar, av vilka huset består, har alla flyttat in och gjort sig hemmastadda. De fungerade som ciceroner, när de omkring 600 invigningsgästerna gick husesyn, och visade stolta upp sina resp. rum. Glädjen och tacksamheten var inte att ta fel på. Och Gillis Björck, initiativtagaren och eldsjälens, log brett och belåtet i kapp med styrelseordföranden och outtröttlige ekonomiadministratören och överste insamlingstiggaren Olle Olsson - man riktigt såg på dem, hur skönt de tyckte det var nu när deras gäster, studenter av många nationer, äntligen fått sätta fötterna under egna bord s.a.s. Och på kvällarna krypa ner i egna sängar: aah vilka sängar! Om det är sant som man säger, att man ligger i Lund och studerar, så måste studieförutsättningarna i Internationella huset i yttre avseende åtminstone vara superba!

Men ännu var inte huset invigt. Det skedde först i och med att FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld - eskorterad av landshövding samt uniformerad och civilklädd polis som artigheten och säkerheten krävde och hälsad på klang- och mörkfyllt lundensiska av ordf., prof. Olle Olsson och med blomsterkvast av lilla 3-åriga Maria Klette, käckt iklädd pappa husförmännens studentmössa - besteg den med FN-fana och för tillfället gyllenskimrande solkaskader dekorerade talarstolen ute på piazzan framför byggnaden. Efter en kall och regnig morgon strålade nu solen ner från en nästan sommarklar himmel, liksom välsignande företaget. Dag Hammarskjöld anknöt till den gränsöverskridande samförståndets och samarbetets rotarianska idé, som är inspirationskällan till studenthuset, och lyckönskade Lunds universitet och Lunds studenter till denna internationella träff - och forskningsplattform, som huset är avsett att vara. De närvarande 600 applåderade, fotoblixtarna ljungade, Sveriges radio och TV bandspelade och fotograferade och Akademimusiccörpsen Bleckhornen livade ytterligare upp den höga stämningen med klämmig och särpräglad musik. Innan man till fots, per medfört fordon eller bussar förflyttade sig till Akademiska föreningens stora sal för ett i sanning talrikt party.

Här hade inte mindre än nio talare ordet, därav en - prof. Olsson - två gånger. Men det vart korta, kärnfulla och stadsfogdeövervakat koncentrerade tal. Olle Olsson inledde med att tacka alla dem som på olika sätt medverkat till verkets fullbordan: stat, stad, landsting, förre och nuvarande universitetskanslern, Wenner-Gren-samfundet, sydsvensk industri, enskilda företag och personer

och slutligen med särskild värme Rotary och klubbarna i distrikt 139, vilka presterat i sanning en rotaryidéernas konkreta manifestation!

Gillis Björck anknöt till den lundensiska geografin och påvisade de livaktiga internationella kontakter, som lundauniversitetet odlat och odlar med en hel värld - inte minst via sina "förstäder" Malmö, Köpenhamn och Berlin. Han hoppades att studenthuset skulle få medverka till ännu intimare och för forskning och mellanfolklig förståelse befruktande kontakter. Särskilt nämndes Internationella studentkursen, som årligen samlar ett stort antal studenter från hela världen till compositium i Lund och med vilken kurs Rotary har det allra bästa samarbete - det var denna nära kontakt med IC som för sju år sedan inspirerade Gillis Björck till det lyckliga initiativ, som nu förverkligats. Men det svåraste återstår: att få huset att fungera efter intentionerna, men härvidlag hoppades han liksom Olle Olsson på hjälp och favoritisering från universitetet och studentkår.

Byggnadsförmannen fil.mag. Lennart Wedberg betonade, att huset är ett unicum: det har inte tillkommit främst för att lätta bostadsbrist för studenterna utan har ett ideellt syfte, och han tackade arkitekter och entreprenörer för ett gott arbete i detta syftes tjänst. Rector magnificus, prof. Philip Sandblom, underströk att redan i namnet universitet ligger forskningens universella natur inbegripen och intygade vikten av internationella kontakter för både vetenskapen och mellanfolkligt samförstånd. Samma tankegångar var studentkårens ordf. jur. stud. Sören Mannheimer, inne på.

Att både Lunds stad och Malmöhus läns landsting positivt och helhjärtat och med varm hand stött tillkomsten av huset - genom för stadens del att skänka tomten och för bådaderas del pekuniära bidrag - intygades av stadsfullmäktiges ordf., landstingsman Torsten Andréé. Det var det ideella syftemålet med byggplanerna, som intresserade de anslagsgivande myndigheterna, och denna idé fick även landstinget att frångå sina i dylika sammanhang restriktiva normer. Han menade också, att när staden befördrar universitetets och vetenskapernas gemenskap över nations- och rasgränserna så faller också en del av glorien över staden! Lund är en liten prick på den Hammarskjöldska internationella kartan, slutade hr Andréé, men det är en gammal och liten fin prick, och som ett minne av dess existens överlämnade hr Andréé till generalsekreteraren ett praktbokverk över Lund.

Huvudentreprenören, byggmästare Harry Karlsson, gav ett gott uppslag åt hugade donatorer: han skänkte med några tacksamhetens ord ett konstverk till huset - det var en tavla av Ellis Wallis, vars motiv - Pont-Neuf i Paris - symboliserar husets och Rotarys broöverbyggande syften.

Sist i hyllningskören innan huvudtalaren Dag Hammarskjöld kom - liksom ankaret i de lundensiska dragkamperna sista april - guvernören i Rotary Internationals distrikt 139, länsjägmästare Wilhelm Ros, som inspirerat och distinkt och med ord som gick rakt till hjärtat anknöt evenemanget till rotarianska ideal och strävande. Huset är också en manifestation för Rotarys fasta tro på mänsklighetens framtid i samverkan över gränserna och avståndstagande från den defaistiska övertygelse som man kan finna mångenstädes i världen, att människan befinner sig i sin kulturs och tillvaros höst och att endast vintern och avtynandet återstår för henne. Som ett bevis på den rotarianska optimismen inför framtiden och för att betona Rotarys bejakande av bakgrunden för International House' tillkomst överlämnade han så resultatet av insamlingen inom distriktets 36 klubbar, de 1.420 rotarianernas sammanlagda skärv - 66.434 kr., vilken check Olle Olsson med leende tacksamhet mottog ur guvernörens hand.

Så var det dags för dagens prominente hedersgäst, Dag Hammarskjöld, att hålla högtidstalet - om jag så får uttrycka mig. Ty ett högtidens tal var det. Det skapade högtid för åhörarna och det hölls i ett högtidligt ögonblick. Mina till hands varande superlativer är alla för bleka för att uttrycka det intryck talet gjorde på samtliga närvarande, så jag avstår från att karaktärisera. Talet är för övrigt utförligt refererat i dagspressen. Men det unika och med Wiwen Nilssons mästärstämpel försedda silverskrinet /med huset i modell på locket/ gav i varje fall en antydning om den uppskattning och tacksamhet husets styrelse och övriga närvarande kände i det ögonblick, prof. Olsson i sitt glansfulla tacktal gav ord och stämning åt känslorna vid överlämnandet av detta skrin som gåva till Dag Hammarskjöld. Dennes närvaro vid och medverkan i invigningen gjorde Lunds stad, Lunds universitet och studentersamt Rotary i Lund och södra Svrige till internationell medelpunkt för en kort stund. Måtte denna stund sätta lyckliga spår i tidens skeende för mänsklighetens framtid i gemenskap.

Talens långa rad interfolierades av studentsång och framträdande av elever från folkskolsemenariet i Lund, vilka framförde ett antal 1600-tals danser, instuderade av musikdir. Karin Lindgren och beledsagade av en tidstypiskt sammansatt orkesterensemble.

Avslutningen på denna högklassiga andliga konst, som bjudits de 600 på Akademiska föreningen, utspelades i Grand Hotells festvåning, där en bankett avnjöts av ett stort antal inbjudna prominenser, de flesta med damer sammanlagt noga räknat 252 gäster. Här hälsade Rotaryklubbens fungerande president disponent Herved Linse - som tidigare presentat studenthuset en dekorativ jordglob som gåva från klubben - banketttagarna välkomna till

bords, guvernören Ros talade - ett tankeväckande anförande - och Dag Hammar-
skjöld tackade för maten, spiritueellt men i grunden allvarsmättat - men så
nämnde han knappast maten, som annars är huvudingrediensen i dylika samman-
hang: den var annars utsökt - Vol-au-vent Fruit de mer, Filet de Bœuf Garnie,
Gateau internationale: äras den som äras bör! En lundensisk spekkavalkad,
framförd av K.E. Jepssons spekkvartett, gav efter måltiden prov på den
lundensiska humorn till stor förtjusning för de lyssnande. Sist tråddes
dansen till hotellets eminenta orkester. Ingen hörde men alla anade den
lättnadens suck, som Gillis Björck och Olle Olsson fram mot spöktimmen ut-
andades, när allt hade fått en lycklig ände. Ty programmet hade klaffat in i
sekundernas detalj. Och när sker något sådant i de akademiska kvartarnas
stad?

Åke Wirén.

ANFÖRANDE AV GENERALSEKRETERARE DAG HAMMARSKJÖLD

I AKADEMISKA FÖRENINGEN VID LUNDS UNIVERSITET

MÅNDAGEN DEN 4 MAJ 1959 KL. 17

I en av Orientens huvudstäder - en av de minsta och minst tillgängliga - kom jag nyligen i ett samtal in på religionsspörsmål. Det händer ofta i den delen av världen. Runt om låg en rad pagoder från skilda sekel, och livet bar en stark prägel av stadens ställning som buddhistisk vallfartsort. Den representant för landet som jag talade med förklarade emellertid att buddhismen för många knappast var mer än en tunn täckmantel för animism. Han tillade: "Men vad har Ni, en skandinav, att säga om detta? Tänk på Knut Hamsun eller Selma Lagerlöf".

Historien kan tjäna som utgångspunkt för några reflektioner rörande mötet mellan öst och väst i våra dagars internationella liv och de problem detta möte ställer. Hur överväldigande än andra och mer närliggande internationella spørsmål kan te sig för oss, är det möjligt att en framtid kommer att ge Asiens och Afrikas renässans större vikt i den historiska utvecklingen under denna epok än den vill tillmätta de frågor som nu dominerar dagsnyheterna.

Den lilla anekdoten belyser många förhållanden av vikt för förståelsen av läget. Den ger ett exempel på hur mycket en bildad asiat kan veta om västerländsk kultur - långt mer än västerlänningen i regel vet om Asiens. Reaktionen är typisk också för den saklighet med vilken religionsfrågan kan bedömas av ledare i en del av världen, där religionen dock undantagslöst är en dominerande politisk faktor. En ytterligare accent värd att uppmärksamma är den som kommer fram i det halvt ironiska jämställandet av västlig och östlig andlig utveckling. Slutligen - men anekdoten belyser blott indirekt detta - frapperas man i samtal som dessa av den öppenhet med vilken diskussionen kan föras mellan en västerlänning och dagens talesmän för Asien eller Afrika. Vi har kommit långt ifrån den värld som en gång speglades hos Kipling eller Sven Hedin.

För att förstå den nuvarande situationen och för att se framtiden i rätt perspektiv är det nyttigt att gå något tillbaka i historien. Den begränsade ramen för detta anförande gör det naturligtvis nödvändigt för mig att därvid både generalisera och förenkla resonemanget.

Det tidiga 1800-talets Europa framstår i dagens perspektiv som en strängt sluten kulturvärld av hög utveckling men väsentligen regional karaktär. Den Goetheska "universaliteten" kombinerades med en fast övertygelse om den europeiska kulturmänniskans supremati, som byggde en sorts osynliga murar kring det andliga livet i förhållande till andra delar av världen.

I den fortsatta utvecklingen, då Europas militära och politiska inflytande sträcktes ut över Asien och Afrika, fick övertygelsen om denna supremati allt handgripligare - och allt enklare - uttryck. Den kom i många fall att företrädas av personer vilkas enda överlägsenhet över dem med vilka de hade att göra låg i den makt som stod bakom dem. Ingen skall förringa de beundransvärda insatser som i många fall gjordes av 1800-talets kolonisatörer. Men ingen bör glömma att kolonisationen speglade en grundsyn som i vissa begränsade hänseenden må ha varit motiverad men som ofta speglade falska anspråk, i synnerhet när det gällde andlig utveckling. I generell tillämpning var den ohållbar.

En konsekvens av den grundinställning som bar upp 1800-talsutvecklingen var att kontakten med de asiatiska och afrikanska folken icke kom att bryta den västeuropeiska kulturens slutenhet. Man närmade sig andra folk från utgångspunkter som gjorde det mycket svårt att tillgodogöra sig vad de hade att ge. Etnografen, geografen eller religionsforskaren kunde meddela sina rön, men dessa förblev i stor utsträckning exotiska informationer som var av intresse för experterna men som icke integrerades med kulturmedvetandet. En sådan integration är under alla förhållanden vanskelig. Nu gjorde man den nästan omöjlig för sig. För att den skulle kunna förverkligas fordrades en intellektuell ödmjukhet och en värderingens öppenhet, som kom till stånd först när den europeiska människan skakades i sitt självförtroende och såg murarna kring sin slutna värld falla för trycket av nya krafter som Europa i stor utsträckning själv frambesvurit.

För en västerlänning av en senare generation som konfronteras med Asien och Afrika av idag är det en nyttig övning att gå tillbaka till de verk om

dessa områden som skrivits av betydande européer, vilkas andliga inställning fått sina huvuddrag bestämda före första världskriget. Man fräpperas kanske främst av hur mycket de inte sett och inte hört och av hur även deras mest sympatiska försök till inträngande i en annan tanke- och känslvärld präglas av en oreflekterad, trygg överlägsenhet.

Det första världskriget förde på allvar den transatlantiska världen in i bilden. Det andra världskriget slog upp dörren för Asien och Afrika. Mellan krigen passerade Europa en period karaktäriserad av en upplösning av gamla former och normer. 1800-talets Tyskland fanns ej mer. Utvecklingen i de andra europeiska stormakterna på politikens och kulturens områden visade parallella förskjutningar. Hela den slutna europeiska kulturkretsen bröts upp i en omvärdering av alla värden.

Många av oss har fått kontakt med det uttonande 1800-talets europeiska värld - vars typiska inställningar på vissa områden naturligtvis sträckt sig långt in i vårt sekel - för att sedan uppleva den europeiska kulturkretsens sprängning, både andligt, politiskt och geografiskt, och slutligen se åtminstone början till en ny syntes på universell basis. Beroende på temperament och bakgrund kan man reagera inför denna utveckling på många sätt. Man kan sträcka sig bakåt efter den slutna världens förmenta lugn. Man kan finna sin andliga hemort i desintegrationen och dess drama. Eller man kan sträcka sig framåt mot den skymtande syntesen, inspirerad av drömmen om en ny kultur i vilken, på ett världsomfattande plan, upprepas vad som en gång syntes förverkligat på ett regionalt plan inom Europa.

Den som väljer den senaste vägen skall bli besviken om han tror att uppgiften är lätt eller om han räknar med att målet är närliggande. Men han kan räkna med att finna den rikaste tillfredsställelse i mötet med andra andliga traditioner och deras företrädare när han närmar sig dem på jämställd fot och med ett gemensamt framtidsmål. Han skall också kunna finna den rikaste tillfredsställelse i de framsteg han kan notera i riktning mot ett mänskligt samfund, som med bibehållande av de enskildas och gruppernas särprägel tillgodogjort sig vad de olika grenarna av den mänskliga familjen under årtusenden nått fram till på sina skilda vägar.

Jag har här försökt att karaktärisera utvecklingen ur västeuropeisk synpunkt. Formuleringarna har dock naturligtvis färgats av sådana erfaren-

heter som den inledande anekdoten belyste. Låt mig återgå till denna för ett ögonblick.

Den man som jag talade med var djupt medveten om hur otillfredsställande de ekonomiska och sociala förhållandena var i det land han företrädde. Han var också medveten om att dess andliga liv kunde framstå som primitivt, mätt med de stränga mått som buddhismen i sina rena former erbjuder. Men han tillämpade inte en sådan måttstock. Han förstod och respekterade den livs-syn under vilken folket levde. Han fann den inte fundamentalt underlägsen livsåskådningar som han mött hos framstående företrädare för den europeiska kulturen. Och han såg säkerligen inte heller i den något som helst skäl för att hans eget folk skulle stanna i det ekonomiska och sociala tillstånd som rådde i landet ännu efter många decennier av västligt kolonialvälde - med de framsteg detta sades ha medfört. Vad han krävde för sitt folk och sitt land var en samverkan med andra, baserad på solidaritet och ömsesidig respekt, utan några falska distinktioner mellan kulturer eller raser, med tacksamhet för vad Europa gjort men också med en kritisk blick för alla ogrundade anspråk.

Vad jag här sagt om innebörden av den replik jag citerade går inte tillbaka på några direkta uttalanden vid ifrågavarande tillfälle. Förklaringar var onödiga. Tolkningen av repliken är min egen, men den har ett fast underlag i vad jag lärt mig under år av nära kontakt med de asiatiska och afrikanska folkens företrädare.

Jag nämnde ordet solidaritet. Det är ett nyckelord i detta sammanhang och det är för mig svaret på de irriterade frågor och reaktioner som stundom alltjämt möter från dem som förankrat sig i det förflutna och nästan betraktar den europé som inte begråter Europas maktställning såsom en förrädare.

Ett samhälles sundhet och styrka beror på var medborgares känsla av solidaritet med de andra samhällsmedlemmarna och vilja att i namnet av denna solidaritet bära sin del av bördorna och ansvaret för gemenskapen. Detsamma gäller naturligtvis mänskligheten i dess helhet. Och lika litet som det inom ett samhälle är möjligt att hävda att t.ex. en ekonomisk överklass har sin gynnade ställning på grund av större förmåga och begåvning såsom kvaliteter vilka så att säga är nedlagda i gruppen av naturen, lika litet är det naturligtvis möjligt att hävda detta, när man ser på folken i deras inbördes för-

hållande.

Jag tror ingen antropolog numera skulle vilja påstå, att de olika grannarna av den mänskliga familjen representerar fundamentalt skilda möjligheter, när det gäller insatser och utveckling på skilda områden av andlig och materiell verksamhet. Om jag har rätt att tala på grundval av min egen, i en mening naturligtvis begränsade, i en annan mening mycket vidsträckt erfarenhet, skulle jag vilja säga att jag i varje fall själv inte varit i stånd att upptäcka några sådana skillnader.

Vi rör oss alltså i en värld där, internationellt liksom nationellt, begåvning och utvecklingsmöjligheter icke ger någon bestämd grupp ett företräde. Vad som i praktiken kan synas peka i en annan riktning förklaras av de stora skiljaktigheter som rått i fråga om möjligheten att låta begåvningen mogna och komma till uttryck. De demokratiska ideal som kräver lika chans för alla bör tillämpas också på folken och raserna.

Det ter sig under dessa förhållanden självklart, att intet folk och ingen folkgrupp kan grunda sin framtid på ett krav på supremati. Det är i dess eget intresse att de andra grupperna får samma chanser som den själv haft. Att bidra därtill är en handling av solidaritet som inte endast är till det helas gagn utan på längre sikt också till den handlandes egen nytta. Detta betyder att makt måste ersättas av ledarskap - ledarskap både när det gäller att ge andra folk deras chans och när det gäller att, utan maktspråk, visa dem bästa vägen att utveckla sina andliga och materiella resurser.

På ett blygsamt plan och i blott alltför ringa omfattning arbetar den organisation som jag företräder i den riktning jag här angivit. Den är grundad på en solidaritetens filosofi. Den försöker att till de missgynnade folken förmedla först och främst kunskap men också materialresurser som ger dem en chans till den utveckling och ställning de har inre möjlighet till. Den försöker finna former i vilka de gamla folk som nu vinner eller vunnit frihet friktionsfritt kan finna sin nya ställning. Den ger dem alla en lika röst i rådslagen oberoende av ras, historia och fysisk eller ekonomisk makt. Inte minst i sistnämnda hänseende möter man ofta en skepticism liknande den som en gång stod i vägen för allmän rösträtt. Man kan vara medveten om riskerna i ett sådant experiment och likväl vara övertygad också om att det är nödvändigt och måste genomföras. Experimentet måste i detta fall lyckas. Om detta skall

ske, kan inte de som arbetar för den nya syntesen förneka eller sätta i fråga de principer på vilka den måste grundas.

I stigande utsträckning har experter från västerns länder farit ut till de nya nationerna i Asien och Afrika för att i olika ställningar hjälpa regeringarna. De har därvid slagit in på en karriär helt i tidens anda och som tillhör framtiden. Jag hoppas att också från Sverige och inte minst från detta universitet män och kvinnor i de olika former som står till buds skall gå ut i världen inte såsom en sorts missionärer för vare sig västern eller ett världssamfund, utan för att genom praktiskt arbete tjäna utvecklingen i riktning mot den syntes som är på väg.

De kan göra så, medvetna om rikedomerna i det unika kulturarv som är deras och om allt vad Europa representerar, men de bör göra det medvetna också om att de bäst och riktigast förvaltar detta kulturarv genom att möta andra folk och kulturer i ödmjuk respekt för det unika dessa skänkt och skänker mänskligheten.

De bör vara medvetna om att det är ett tecken på högsta kultur att verkligen kunna lyssna, lära och därför också svara på ett sätt som hjälper den missgynnade, medan det däremot är Cronschough förbehållet att vara en dålig lyssnare i känslan av egen överlägsenhet. Ledarskap - det ord jag här använt för att beteckna vad som kan träda i stället för maktställning - är ett farligt ord om man inte erinrar sig att de inflytelserikaste ledarna i europeisk kulturutveckling var frägare som Sokrates eller timmermansonen från Nasaret.

Det är mycket en västerlänning, som väljer den väg jag här talat om, har att övervinna inte endast hos sig själv utan också hos dem han tjänar. Jag tror det sagda är nog i vad gäller de egna problem han har att lösa vid mötet med östern i internationellt samarbete. Ytterligare ett ord kan vara på sin plats rörande de svårigheter som asiaten eller afrikanen erfar vid samma möte.

På det enklaste planet upplever han de vanskligheter som är ofrånkomliga vid konfrontationen mellan fattigdom och relativ rikedom. En hjälpbehövande som vet att hjälpen ges i en anda av solidaritet och vet att han kan ge den en sådan användning att den en gång även på det materiella planet kan återgäldas, kan ändå ha svårt att undgå känslan av beroende och en misstro mot motiven och inställningen hos den som hjälper honom. Samme man som jag förut citerat sade: "Ni har väl klart för Er att det kan vara svårare att ta emot

hjälp än att ge den?" Detta förhållande blir dubbelt allvarligt om den hjälpbehövande känner berättigad stolthet för vad hans eget folk åstadkommit men har en tyvärr ofta grundad känsla att dess värde inte inses av den andra parten.

En närbesläktad svårighet skapas av konflikten mellan värdeskalor. De överväldigande tekniska framsteg som är västerns särmärke har i österns ögon - och kanske i verkligheten - präglat oss mer än vi själva gjort klart för oss. Asiaten beundrar västerns materiella prestationer, han vet vad de kan betyda för att förbättra levnadsvillkoren i hans egen värld och han är angelägen om att tillgodogöra sig deras resultat. Men han är inte villig att betala förbättringen med en förändring av livsformerna som kan förefalla honom att vara ett ofrånkomligt korrelerat till den tekniska utvecklingen men oförenlig med det egna folkets anda och traditioner.

Fattigdom är ett relativt begrepp. När livet tryggats och de elementära behoven tillfredsställts, lyckliggör vi knappast människor genom att utsätta dem för inflytanden vilka skapar nya behov som fundamentalt är dem främmande och som tenderar att växa i snabbare takt än nya möjligheter till behovstillfredsställelse kan öppnas. Detta är inte ett argument för den fattiges förnöjsamhet sådan den dyrkades i den viktorska sagovärlden. Det är inte heller fråga om den fattigdom som bärs med jämnmöd därför att den delas av alla. Vad vi i detta sammanhang måste minnas är att starka och levande andliga traditioner i den afro-asiatiska kulturvärlden alltjämt vidmakthåller en livsinställning karakteriserad av ett grepp på livet och dess goda som ger lycka på ett plan där vi skulle tala om misär. Kravet på oss alla och på det internationella samfundet att ge ekonomisk trygghet och att lyfta levnadsstandarderna för de två tredjedelar av mänskligheten som lever nära svältgränsen eller under den är ofrånkomligt. Men företrädaren för t.ex. den buddhistiska världen är mer medveten än vi om hur sant det är också i vardagslivets till synes mest elementära sammanhang att människan inte lever av bröd allena.

Slutligen skymtar svårigheter som förklaras av att vi ännu är mycket nära den epok då västern levde lycklig i sin överlägsenhetskänsla och därvid, i all oskuld, skapade en motsvarande osäkerhet i sinnen och hjärtan hos företrädare för andra kulturkretsar. Det kan för en asiat eller afrikan vara svårt att tillgodogöra sig västerns andliga arv utan att känna en splittring,

som kan drivas ända till rotlöshet, eller en sinnets oro såsom inför ett för-
räderi, medan västerlänningen från sin utgångspunkt kan vidga sitt kulturmed-
vetande och absorbera andra traditioner utan motsvarande spänningar. Vi stö-
ter här på vad som kanske är den allvarligaste av de svårigheter som måste
övervinnas. Kan vi lösa problemet utan att, liksom när det gäller motsvaran-
de vanskligheter i vårt personliga liv, så att säga växa ur det? Det största
ansvaret vilar därvid på den förment starkare.

Jag kände en man från Asien av högsta kultur. Uppfostrad vid europeiska
universitet under och efter första världskriget stod han på vattendelaren i
den utveckling jag talat om. Han berättade en gång för mig hur han i sin
tidiga ungdom levt med och älskat Omar Khayyams Rubaiyat. Han trodde sig ha
gjort grundtexten helt till sin ända tills han kom till England och lärde
känna Fitzgeralds översättning. Då blev denna - i den akademiska miljö som
började omforma honom - hans "riktiga" Rubaiyat. Emellertid återvände han
hem, och han fann då på nytt Omar Khayyam's dikter sådana han en gång gjort
dem till sina. Pendlingen fortsatte och, slutade han sin historia, "ännu
i den dag som är vet jag inte vilken Rubaiyat som är min, Omars eller Fitz-
geralds."

Historien kräver ingen kommentar. I bildlik mening är det ännu miljo-
ner och åter miljoner som inte vet vilken Rubaiyat som är deras, Omars eller
Fitzgeralds. Vi måste nå den dag då de och vi alla kan gemensamt glädja oss
åt Rubaiyat och åt att vi har den både i Omars och i Fitzgeralds form.